

LYKE

Luonto- ja Ympäristökasvatusta sekä
KEstävän elämän kasvatusta tukevien verkosto
 Suunnitelma 13.12.2011

"LYKE lykkii Suomea kohti kestäväää tulevaisuutta"

TIIVISTELMÄ

LYKE - Luonto- ja Ympäristökasvatusta sekä KEstävän elämän kasvatusta tukevien verkosto

"LYKE lykkii Suomea kohti kestäväää tulevaisuutta"

Jo olemassa olevat toimijat luonto- ja ympäristökasvatuksen tukiverkostoksi

Suomessa ei ole yhtenäistä toimintamallia päiväkotien, koulujen ja nuorisoryhmien tukemiselle luonto- ja ympäristökasvatuksessa sekä kasvatuksessa kestävään elämään. Ilmastonmuutos, ympäristön tilan heikkeneminen ja vieraantuminen luonnosta haastaa kuitenkin kaikki kasvattajat työhön hyvän tulevaisuuden puolesta, sillä ympäristön hyvinvointi on edellytys kestäväälle elämälle ja taloudelle. Monipuolisten oppimisympäristöjen ja uusiin kasvatustavoitteisiin liittyvän erityisosaamisen tukeminen on tärkeää uusiutuvalla koululle. Tukiverkostoa on kaivattu ja siitä on puhuttu jo vuosikausia. **Luonto- ja ympäristökoulut, nuorisokeskukset, metsähallituksen luontokeskukset ja leirikoulukeskukset** järjestävät jo nykyisellään ympäristökasvatusta tukevaa toimintaa. Näistä olemassa olevista toimijoista muodostettava verkosto kattaisi Suomen melko hyvin.

Verkosto tarjoaa valtakunnallisen rakenteen tukipalveluiden tuottamiseen ja kehittämiseen

Verkoston **tavoitteena olisi edistää kestäviä elämäntapoja, ympäristövastuullisuutta ja luonnontuntemusta** päiväkodeissa, kouluissa ja nuorisotyössä, ja tukea lasten ja nuorten kasvamista kansalaisyhteiskunnan jäseneksi osallistavan kasvatuksen kautta. Verkosto myös tukisi ulkona tai teeman mukaisissa oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja toiminnallista oppimista. Verkoston kautta sen jäsenten toiminta tehostuisi ja laadun kriteerit selkiytyisivät, viestintä parantuisi sekä verkoston sisällä että siitä ulospäin, sekä yhteistyö eri tahojen kanssa laajenisi.

Verkoston toiminta toteuttaa hallitusohjelmaa ja muita valtakunnallisia tavoitteita

Hallitusohjelmassa (22.6.2011) **luonto- ja ympäristökoulujen kehittäminen tai aseman vahvistaminen** on mainittu sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön että ympäristöministeriön alla. Lisäksi hallitusohjelman mukaan tulevassa perusopetuksen opetussuunnitelmauudistuksessa pyritään vahvistamaan ympäristökasvatuksen asemaa. Myös kaikkien hallinnonalojen säädösteksteistä löytyy perusteluja verkoston toiminnan tukemiseen. Edellä kuvatun verkoston luominen olisi näiden tavoitteiden suuntaista.

Verkoston koordinointi maksaa noin 80 000 euroa vuodessa

Verkostoa **koordinoimaan** tarvitaan valtakunnallinen verkoston kokopäiväinen toiminnanjohtaja. Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry. voi toimia verkostoa hallinnoivana tahona, sillä luonto- ja ympäristökoulujen toiminta on verkoston tavoitteiden mukaista toimintaa. Verkoston koordinointi vaatii **vuosittain noin 80 000 euron** panostuksen.

Eri tahojen yhteystiedot:

Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry

Toiminnanjohtaja Niina Mykrä (luontokoulut (ät)luontokoulut.fi), gsm 046-5888 031

Puheenjohtaja Olli Viding (olli.viding (ät)vantaanluontokoulu.fi)

Suomen Nuorisokeskukset ry Hankevastaava Mikko Niipala (mikko.niipala (ät)snk.fi)

Suomen leirikouluyhdistys ry Toiminnanjohtaja Juha Kuronen (juha.kuronen (ät)pp2.inet.fi)

Metsähallituksen luontokeskukset Erikoissuunnittelija Elina Pilke (elina.pilke (ät)metsa.fi)

Sisällys

Tiivistelmä.....	2
Sisällys	3
Visio 2020.....	4
1. Nykytilanne.....	4
2. Toiminnan tavoitteet	5
3. Hyötyjä pähkinäkuoressa	5
4. Verkosto tarjoaa koulutusta	6
5. Lisäarvoa formaaliselle kasvatusjärjestelmälle (päiväkodit, koulut).....	7
6. Jäsenet.....	7
7. Hallinto	8
8. Rahoitus	9
9. Hankkeet.....	11

Visio 2020

LYKE -verkosto tarjoaa kaikille Suomen päiväkodeille, kouluille ja nuorten kanssa työtä tekeville tahoille tukea toiminnallisilla menetelmillä teeman mukaisessa ympäristössä tapahtuvaan elämykselliseen oppimiseen liittyen luonto- ympäristö- ja kestävän elämäntavan kasvatukseen.

Verkoston jäsenet auttavat luonto- ja ympäristökasvatustyössä sekä osallistavassa kestävän elämäntavan kasvatuksessa järjestämällä toimintapäiviä päiväkotien ja koululaisryhmille, koulutusta henkilökunnalle ja opettajille, sekä neuvontaa esimerkiksi Vihreä Lippu -osallistujille. Verkosto on kaksikielinen.

1. Nykytilanne

Päiväkodeissa, kouluissa ja nuorisotyössä tehdään paljon työtä luonto- ja ympäristökasvatuksen sekä kestävän elämäntavan kysymysten parissa. LYKE -verkoston tarjoama tuki olisi tervetullut täydennys osaamiseen, sillä kaikkien kasvattajien kiinnostus ei suuntaudu näille alueille. Nykypedagogiikassa korostetaan tiedon rakentumista toiminnallisesti kokonaisvaltaisten kokemusten ja elämysten kautta, mikä vaatii paljon kasvattajalta ja ympäristöltä. Kiireisessä arjessa ryhmien vieminen ulos ja muihin teeman mukaisiin oppimisympäristöihin jää helposti vain ajatukseksi. Ilmastonmuutos ja ympäristön tilan heikkeneminen haastaa kaikki kasvattajat työhön hyvän tulevaisuuden puolesta, sillä ympäristön hyvinvointi on edellytys kestäväälle elämälle ja taloudelle.

Yhtenäistä toimintamallia päiväkotien, koulujen ja nuorisoryhmien tukemiselle ei ole. Suomen luonto- ja ympäristökoulut järjestävät vision mukaista toimintaa, mutta verkko ei ole likimainkaan kattava, ja kysyntää olisi huomattavasti enemmän kuin tarjontaa. Nuorisokeskuksissa järjestetään toimintaa muun muassa koululaisryhmille, ja niille on annettu myös ympäristökasvatustehtävä. Osa nuorisokeskuksista on ympäristökasvatustyössään jo pitkällä (neljässä nuorisokeskuksessa on jo luonto- tai ympäristökoulu), mutta kaikki keskuksot huomioon ottaen tehtävän toteuttaminen kaipaa vielä kehittämistä ja panostamista yhteistyöhön. Kansallispuistojen yhteydessä olevissa luontokeskuksissa tarjotaan ohjelmia päiväkotien ja koululaisryhmille, ja ohjelmista monet vastaavat luonto- ja ympäristökoulujen toimintaa. Leirikoulut toimivat luokkien kanssa toiminnallisissa ja teeman mukaisissa oppimisympäristöissä, ja usein ohjelmat ovat luonto- ja ympäristöpainotteisia. Vaikka jonkinlaista tukea päiväkotien ja koulujen luonto- ja ympäristökasvatukselle tarjotaankin jo nyt näillä kaikilla tahoilla, sille ei ole kehittämisresursseja, eikä kehittäminen ilman verkostoa nykyresursseilla ole mahdollista.

2. Toiminnan tavoitteet

Suomen luonto- ja ympäristökouluilla, nuorisokeskuksilla, luontokeskuksilla ja leirikouluilla on kaikilla samansuuntaisia tavoitteita luonto- ja ympäristökasvatuksessa sekä kestävästä elämäntavan edistämisessä. Ne kaikki käyttävät toiminnallisia opetusmenetelmiä monipuolisissa teeman mukaisissa oppimisympäristöissä. Yhteistyö ja toimintojen koordinointi verkostoitumalla tehostavat yhteisten tavoitteiden saavuttamista. Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton hallitus, Nuorisokeskukset ry:n hallitus, Leirikoulu yhdistyksen hallitus ja Metsähallituksen luontopalveluiden johtoryhmä ovat antaneet tukensa verkoston suunnittelulle.

Verkoston tarkoituksena on edistää verkostoon kuuluvien tahojen toimintaa ja toimintaedellytyksiä Suomessa.

Tavoitteena on

- edistää kestäviä elämäntapoja, ympäristövastuullisuutta ja luonnontuntemusta päiväkodeissa, kouluissa ja nuorisotyössä
- tukea lasten ja nuorten kasvamista kansalaisyhteiskunnan jäseneksi osallistavan kasvatuksen kautta
- tukea ulkona tai teeman mukaisessa oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja toiminnallista oppimista
- toimia verkoston jäsenten kontaktina viranomaisiin ja päättäjiin
- tarjota tukea päättäjiille ja viranomaisille verkoston asiantuntemuksen alueella
- etsiä resursseja verkoston toiminnan ja ympäristökasvatuksen edistämiseksi
- antaa lausuntoja verkoston toimialaan liittyvissä asioissa
- tehdä aloitteita ja esityksiä viranomaisille ja yhteisöille
- järjestää verkoston yhteisiä tapaamisia ja koulutuksia
- edistää ja harjoittaa tutkimus-, tiedotus- ja julkaisutoimintaa
- luoda ja ylläpitää yhteistyötä yliopistojen opetus- ja tutkimustoimintaan (harjoittelupaikat ja opinnäytetyöt)
- luoda ja ylläpitää kansainvälisiä yhteyksiä

3. Hyötyjä pähkinäkuoressa

Tehostaminen

- Verkoston yhteistyö mahdollistaa laajan alueellisen kattavuuden.
- Verkosto karsii päällekkäistä työtä.
- Yhteiset viestintävälineet ovat mahdollisia, esim. yhteinen lehti, verkkoympäristö, uusi media. Verkostossa on jo nyt median asiantuntijoita, jotka voivat auttaa eteenpäin.
- Verkosto edistää asioiden tekemistä tehokkaasti yhdessä, esimerkiksi yhteinen ohjelmapankki olisi hyvä ajatus.
- Verkosto auttaa koordinoimaan hankehakemuksia, jotta tahot eivät tietämättään tee kilpailevia esityksiä.

Hallinto ja vaikuttaminen ulospäin

- Verkostossa on kahden eri hallintokunnan edustus (YM ja OKM), mikä tuo lisäarvoa.
- Valtakunnallisella verkostolla on parempi mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin

asioihin, myös edunvalvonta helpompaa kuin yksittäisillä toimijoilla.

- Verkosto edistää jatkuvuutta hankkeiden sijaan.

Yhteistyö ja sisäinen kehittäminen

- Verkosto laajentaa kaikkien toimijoiden näkökulmaa.
- Verkoston sisällä koordinaattori jäsentää kentän, tunnistaa tarpeita, luo tilaisuuksia vertaiskehittämiseen ja järjestää ammatillista osaamista kehittäviä tapamisia.
- Verkostossa syntyy henkilökontakteja, joiden kautta tieto siirtyy ja lisääntyy. Tuttuja on helpompi lähestyä.
- Verkosto tuo toimijoita lähemmäs toisiaan, esim. luontokeskuksia ja nuorisokeskuksia on vierekkäin, mutta nykyään niissä ei tehdä juurikaan yhteistyötä. Tavoitteena on, että vieressä on yhteistyökumppani, ei kilpailija.
- Verkosto voi tarjota ohjaajille ja opettajille koulutusta sekä luonto- ja ympäristöasioista että pedagogiikasta, ja myös muista yhteisistä aiheista (turvallisuus, ensiapu yms.).

Uskottavuus ja laatu

- Yhteinen viestintä ulospäin tuo uskottavuutta ja tunteen, että kyseessä on merkittävä ja vakavasti otettava kumppani. Tämä voi mahdollistaa uusia resursseja.
- Toimintapisteiden yhteinen brändi on laadun merkki. Brändin tunnuksen voi saada vain täyttämällä kriteerit, ja osallistumalla koulutuksiin, tekemällä ympäristösuunnitelman tms.
- Verkosto auttaa luomaan toiminnalle yhtenäiset kriteerit, joita kaivataan esimerkiksi leirikoulukeskuksiin. Kriteerit toimivat sparraajana kohti parempaa.
- Vertaisauditointi verkostossa tuo tietoa sekä auditoilijalle että auditoitavalle. Verkosto voi tarjota koulutusta auditointiin sekä käytettävän auditointilomakkeen.

Resurssit

- Verkosto auttaa tekemään linjauksia resurssien suuntaamisesta luontokasvatukseen, esim. luontokeskuksissa maasto-opastukset ovat vähentyneet valtion tuottavuusohjelman myötä.
- Verkosto voi tuoda verkostolle kehittämisresursseja, jotka auttavat löytämään yhteistä aikaa. Esimerkiksi nuorisokeskuksissa kehittämistehtävissä olevat kehittävät tällä hetkellä monia asioita, ja aikaa ympäristökasvatuksen kehittämiseksi on niukasti.
- Verkosto voi myöhemmin auttaa löytämään myös palkkaresursseja toimintapisteisiin.
- Verkosto mahdollistaa konkreettisia hankkeita, jotka tuovat resursseja toimintaan, kuten menossa oleva European Pearls Life+ -hakemus, Oppimisympäristöt ja Ekopaku ja muut kansalliset ja EU-hankerahat.

4. Verkosto tarjoaa koulutusta

Koulutusten avulla pyritään kehittämään toiminnan laatua ja asiantuntemusta verkoston toimipisteissä. Koulutuksia suunnitellaan yhdessä koulutusorganisaatioiden (esim. SYKLI, Palmenia, Educode) kanssa, jotta koulutustarjonta laajenee, monipuolistuu ja tavoittaa entistä useampia. Myöhemmin koulutukset auttavat täyttämään laadittavia LYKE-verkoston kriteereitä. Koulutuksiin voi osallistua opettajia myös päiväkodeista ja kouluista, jolloin koulutukset lisäävät asiantuntemusta myös

laajemmin kuin vain verkoston piirissä.

5. Lisäarvoa formaaliselle kasvatusjärjestelmälle (päiväkodit, koulut)

Asiantuntijoita luonto- ja ympäristökasvatuksen sekä kestävän elämäntavan kasvatuksen saralla tarvitaan. Päiväkotien ja koulujen resurssien puitteissa opettajien syvälinen perehtyminen tähän tärkeään asiaan jää helposti pintapuoliseksi, joten ulkopuolinen tuki on tärkeää.

Verkoston toimijoilla on pitkäaikaista kokemusta ulkona ja teeman mukaisissa ympäristöissä opettamisesta. Turvallisuudesta huolehditaan ja kunkin teeman mukainen oppimisympäristö, esimerkiksi metsä tai jätteenkäsittelypiste, tunnetaan perin pohjin.

Verkoston jäsenet ovat asiantuntijoita myös välineiden ja menetelmien suhteen. Päiväkodeilla ja kouluilla ei ole aina resursseja hankkia kunnollista tutkimusvälineistöä tai muita havainnollistavia oppimisvälineitä. Verkoston toimipisteissä toiminnassa käytetään monipuolisia välineitä ja kokeiltuja menetelmiä.

Verkoston jäsenet pitävät yllä asiantuntemustaan opetettavista asioista. Kun käsiteltäviä teemoja on vähemmän kuin esimerkiksi luokanopettajalla, ajankohtaisissa asioissa on helpompi pysyä kiinni. Verkoston jäsenet ovat myös poikkeuksetta motivoituneita ja kiinnostuneita alastaan, jolloin työntekijöiden asiantuntemus kehittyy jatkuvasti.

Kun kasvattaja tai opettaja tuo ryhmänsä luonto- tai ympäristökoulutoimintaa tarjoavaan toimipisteeseen, käyntiä voidaan pitää myös opettajainkoulutuksina: kun kasvattaja tai opettaja näkee, minkälaisia menetelmiä kannattaa käyttää ryhmän kanssa, minkälaisia välineitä tarvitaan, ja kuinka turvallisuusasiat on järjestetty, hän rohkaistuu viemään lapsia ja nuoria teemanmukaisiin oppimisympäristöihin myös itse. Myös sisällöllisten asioiden kertaus auttaa ja kannustaa kasvattajia ja opettajia tarttumaan käsitelyihin aihepiireihin myös myöhemmin.

Toimipisteiden tarjoamat koulutukset kasvattajille ja opettajille, sekä esimerkiksi tuki vihreä lippu – ohjelmaan liittyen ovat paikallisesti tärkeitä kasvattajien ja opettajien täydennyskoulutuksen kannalta. Monissa paikoissa toimipisteet auttavat myös paikallisten ympäristökasvatusstrategioiden suunnittelussa, päiväkotien ja koulujen kestävän kehityksen ohjelmien tekemisessä sekä paikallisten opetussuunnitelmien luomisessa.

6. Jäsenet

Verkoston suunnittelussa tällä hetkellä mukana olevista tahoista muodostuu mahdollisesti noin viidenkymmenen toimijan ja lähes koko Suomen kattava verkosto. Kaikki nykyiset Luonto- ja ympäristökoulut, nuorisokeskukset, luontokeskukset ja leirikoulu-yhdistykseen kuuluvat tahot on sijoitettu kartalle, joka löytyy etusivulta ja osoitteesta <http://batchgeo.com/map/0311f1917040d68b4e13695a4b15ed72> , ja ne on listattu liitteessä 1 .

Kartalla olevista toimipisteistä valikoituvat verkostoon sopivat. Kunkin tahon halukkuus sekä toiminnalliset ja sisällölliset mahdollisuudet kuulua verkostoon tulee selvittää.

Jotta toimija voi kuulua verkostoon, toimijan aktiivisena tavoitteena tulee olla täyttää seuraavat kriteerit verkoston jäsenille:

1. Toimija edistää kestävästä kehityksen mukaisten elämäntapojen omaksumista, ympäristö vastuullisuutta ja/tai luonnontuntemusta.
2. Toimija on ympäristökasvatuksen toiminta - ja kehittämiskeskus, joka toimii erityisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tukena opetussuunnitelmien tavoitteiden saavuttamisessa.
3. Tärkeimmät kohderyhmät ovat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen oppilaat, nuoret, opettajat ja kasvattajat.
4. Toiminta on pysyvää ja koko toiminta-alueeseen kohdistuvaa.
5. Toiminnasta vastaa ammattitaitoinen ja ympäristökasvatukseen perehtynyt työntekijä.
6. Toiminta tapahtuu pääsääntöisesti ulkona luonnossa tai muissa teeman mukaisissa ja monipuolisissa oppimisympäristöissä käytännön toiminnan kautta.
7. Kasvatussisällöissä keskeistä on luonnon toiminta sekä ihmisen ja ympäristön vuorovaikutus.
8. Opetus on tietopohjaista ja elämyksellistä, sekä luo edellytykset myönteisille ympäristöasenteille.
9. Oppiminen tapahtuu pääosin käytännön toiminnan kautta, ja toiminnassa huomioidaan erilaiset oppijat.
10. Toiminnassa vahvistetaan vuorovaikutustaitoja, ja lisätään yksilön uskoa omiin mahdollisuuksiin osallistua ja vaikuttaa sekä paikallisten että globaalien ympäristöongelmien ratkaisemiseen.
11. Toiminta on eheyttävää ja kokonaisvaltaista.
12. Toimija kerää palautetta toiminnastaan sekä arvioi ja kehittää toimintansa vaikuttavuutta

Kukin kriteeri tullaan määrittelemään yksityiskohtaisesti, jotta sen toteutuminen on helppo todeta. Verkostolle järjestetään koulutuksia ja tukea, jotta tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista.

Verkostoa pyritään vähitellen täydentämään niin, että toimintaa on kaikkien päiväkotien, koulujen ja muiden nuorisoryhmien ulottuvilla. Toiminnan täydentäjäksi voidaan suunnitella erilaisia uusia ympäristökasvatusta edistäviä toimintamuotoja, esimerkiksi kiertäviä Ekopakujia, jonka avulla toimintaa saadaan järjestettyä myös pienten maa-seutukoulujen läheisyyteen. Ekopakujen autotallina ja lähtöpisteenä voivat olla verkoston vakinaiset toimintapisteet.

7. Hallinto

Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto koordinoi verkostoa, ja toimii hallinnollisena kotipesänä verkostolle. Verkosto aloittaa toimintansa epämuodollisena verkostona, jolla on ohjausryhmä ohjaamassa toimintaa. Ohjausryhmässä on mukana kaikkien eri tahojen edustajat.

Koska epämuodollinen verkosto ei ole laillisesti pätevä toimija esim. avustushakemuksissa, myöhemmin voisi harkita, että Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto toimisi LYKEN kattojärjestönä, johon muut toimijat voisivat kuulua omien järjestöjensä tai oman organisaationsa kautta. Liittoon voisi kuulua suoraan myös yksittäisiä toimijoita, esim. yksittäisiä luontokouluja tai leirikoulukeskuksia. Liiton asioista päätettäisiin kaikkien yhteisissä yleiskokouksissa ja hallituksessa, jossa olisi edustaja jokaisesta organisaatiosta (nuorisokeskukset, luontokeskukset, leirikoulukeskukset). Lisäksi mukana voisi olla haluttu määrä yksittäisten toimijoiden edustajia.

8. Rahoitus

Verkostoa koordinoimaan tarvitaan valtakunnallinen verkoston toiminnanjohtaja, joka toimii kokopäiväisesti edellä esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi, sillä verkoston toimijat ovat täystyöllistettyjä asiakkaidensa palvelemisessa, ja kysyntää olisi vielä enemmän. Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry voi vastata koordinoinnista, sillä sen toiminta on kokonaisuudessaan edellä kuvattujen tavoitteiden mukaista, eikä sen piiriin kuulu muunlaista, verkoston ulkopuolelle jäävää toimintaa. Lisäksi talvella 2010 - 2011 toteutuneessa Ympäristöministeriön rahoittamassa ympäristökasvatushankkeessa "Luontokoulutoiminnan vakauttaminen ja laajentaminen Suomessa" sekä elokuussa 2011 alkaneessa jatkohankkeessa edelliselle on tavoitteena ja on jo tehty tässä kuvattua koordinoitua työtä ja valmisteluja verkoston syntymiselle.

Jotta verkostoa koordinoivan toiminnanjohtajan työ voi jatkua ympäristöministeriön myöntämän hankeavustuksen jälkeen, tarvitaan nykyistä hankerahoitusta pidempiaikaista toiminta-avustusta valtiolta kokopäiväisen henkilön palkkaamiseksi vuonna 2012. Myöhemmin tavoitteena on, että myös verkostoon kuuluvat toimintayksiköt saisivat valtion tukea. Lähtökohtana voi olla esimerkiksi taiteen perusopetuksen tukemisen mallit. Kansainvälisiä malleja tuen järjestämiseksi tulee selvittää.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa (22.6.2011) luonto- ja ympäristökoulujen kehittäminen tai aseman vahvistaminen on mainittu sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön (Koulutus-, tiede- ja kulttuuripolitiikka, Nuoriso) että ympäristöministeriön (Ympäristöpolitiikka) alla. Lisäksi hallitusohjelman mukaan tulevassa perusopetuksen opetussuunnitelmauudistuksessa pyritään vahvistamaan ympäristökasvatuksen asemaa. Näistä maininnoista voi päätellä, että verkoston kehittäminen kuuluu sekä ympäristö- että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alle, ja opetus- ja kulttuuriministeriössä sekä yleissivistävän opetuksen että nuorisoyksikön alaisuuteen. Rahoitukseen tulisi saada selkeyttä, ettei käy niin, että kaikkien vastuulla olevasta ei huolehdi kukaan. Rahoituksen jakautumisesta tulee siten sopia ministeriöiden kesken.

Kaikkien hallinnonalojen säädösteksteistä löytyy perusteluja verkoston toiminnan tukemiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön toimintaa ohjaavan nuorisolain mukaan (72/2006, 7§) ympäristökasvatus kuuluu nuorisolain alaiseen toimintaan. Aktiivinen kansalaisuus, johon kaikki verkoston toimijat pyrkivät, on myös keskeinen nuorisolaissa mainittu (1§) arvo. Lain pohjalta säädetyssä asetuksessa nuorisotyöstä ja -politiikasta (103/2006, 8§) on mainittu, että nuorisokeskusten yksi tehtävä on luontokou-

lutoiminta.

Suurin osa verkoston toimijoiden asiakkaista on yleissivistävän opetuksen ryhmiä.. Opetus- ja kulttuuriministeriön työjärjestyksen mukaan (329/2010, 7§) esiopetus, perusopetus, lukiokoulutus ja muu yleissivistävä koulutus kuuluu ministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osaston toimialaan. Osaston tehtävänä on myös huolehtia toimialaansa kuuluvan koulutuksen ja tieteellisen tutkimuksen yleisistä edellytyksistä ja koulutussuunnittelusta. Perusopetuslain mukaan perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen (628/1998, 2§). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2004) perusopetuksen arvopohjaksi mainitaan luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen (luku 2.1.). Opetussuunnitelman mukaan myös oppimisympäristön monipuolisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota (luku 3.1). Opetussuunnitelman (luku 7.1) aihekokonaisuus "Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta" liittyy kokonaisuudessaan tässä suunnitellun verkoston toimintaan.

Tässä suunnitelmassa kuvatun verkoston toiminta liittyy myös ympäristöministeriön hallinnonalaan. Verkosto tavoittelee kasvatuksen keinoin samoja tavoitteita kuin ympäristönsuojelulaki (86/2000, 1§) ja Luonnonsuojelulaki (1096/1996, 1§). Ympäristövalistus kuuluu useiden säädösten mukaan ympäristöhallinnolle (esimerkiksi Ilmansuojeluasetus (716/1982, 1§ ja Jäteasetus 1390/1993, 17§). Valtioneuvoston asetuksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista vastuu ympäristökasvatuksesta on säädetty Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (910/2009, 12§).

Laissa Metsähallituksesta (30.12.2004/1378) myös Metsähallitus on veloitettu ottamaan toiminnassaan huomioon opetuksen tarpeet (5 §). Laissa Metsähallituksesta puhutaan biologisen monimuotoisuuden suojelusta, luonnon virkistyskäytöstä sekä luonto- ja retkeilypalveluiden tuottamisesta, joita kaikkia LYKE-verkosto edistää.

Rahoituksen jakautumista eri tahojen kesken selvitetään. Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksiköllä voi olla mahdollisuus ottaa päävastuu rahoituksesta. Aluksi rahoitus on hankemuotoista. Tavoitteena on, että LYKE-verkosto tulee olemaan yksi valtakunnallisista nuorisotyön kehittämis- ja palvelukeskuksista, jolloin rahoitus olisi vakiintuneempaa. Myös ympäristöministeriön hankeavustus ympäristökasvatukseen on alkuvaiheessa apuna rahoituksessa, mutta tämä rahoitus on vain väliaikaista. Ympäristöministeriön rahoitusta voisi tulla verkostolle myös Metsähallituksen luontokeskusten kehittämiseen tarkoitettujen varojen kautta.

Pieni osa verkoston rahoituksesta voi kertyä suoraan toimijoilta jäsenmaksujen ja kurssimaksujen kautta. Lisäksi eri tahot käyttävät jonkin verran työaikaansa verkoston hyväksi sekä yksittäisten toimipisteiden tasolla että valtakunnallisella organisaatiotasolla.

Hankkeen alustava talousarvio on liitteessä 2.

9. Hankkeet

Toiminnalle voidaan saada lisää tukea erilaisten hankkeiden kautta, joten osa verkoston toiminnanjohtajan työpanoksesta tulee käyttää uusien hankeavustusten hakemiseen.

Metsähallituksen European Pearls Life+ -hanke

Metsähallitus hakee suurta Life+ -hanketta, jonka yhtenä alahankkeena on Natura-alueista viestiminen nuorille. Hankkeen tavoitteena on saada nuoret tutustumaan Natura-alueisiin ja kiinnostumaan monimuotoisuuden merkityksestä ja luonnonsuojelusta. Alahankkeessa suunnitellaan opetuspaketteja, viedään nuoria Natura-alueille ja koulutetaan opettajia. Kaikki nämä toteuttavat myös tässä paperissa suunnitellun verkoston tavoitteita.

Life+-hankkeeseen tarvitaan 50% omarahoitusosuus. Verkoston toiminnanjohtaja voi toimia osan työajastaan Life+hankkeen koordinaattorina, jos hänellä on apunaan assistentti. Tämä osuus toiminnanjohtajan palkasta voidaan maksaa hankkeen kautta. Näin Life+ -hanke ja verkoston toiminta saavat toisistaan tukea.

Ekopaku –hanke

Ekopakutoiminnan käynnistämiseksi tarvitaan suunnitteluhanke. Jyväskylän luontokoulu on ollut kiinnostunut hankkeen kotipesäksi, kumppaneiksi ovat kiinnostuneet Ekokumppanit (Ympäristötietokeskus Moreenia) Tampereelta ja tuleva Aulikki Laineen kiertävä luontokoulu Orivedeltä. Hankkeeseen voi hakea avustusta Opetusministeriön oppimisympäristöjen kehittämiseen suunnatuista avustuksista, myös EU-hankemahdollisuuksia kartoitetaan.

Nimi	Taho	Osoite	Postinumero	Kaupunki
Alakööki	Luonto- tai ympäristökoulu	Koulukatu 1	90100	Oulu
Harakan luontokoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Harakka		Helsinki
Jyväskylän luontokoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Janakantie 6 / Janakan koulu	40800	Vaajakoski
Kvarkens naturskola	Luonto- tai ympäristökoulu	Sandögatan 6	65100	Vasa
Laukaan luontokoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Korkeakoskentie 567		41370 Kuusa
Luontokoulu Aquila/ Luontokapinetti	Luonto- tai ympäristökoulu	41370 KUUSA	21900	Yläne
Luontokoulu Arkki	Luonto- tai ympäristökoulu	Mustikkamaanpolku 12	00099	Helsingin kaupunki
Luontokoulu Haili	Luonto- tai ympäristökoulu	Laiurinkatu 2	48100	Kotka
Luontokoulu Korento	Luonto- tai ympäristökoulu	Niemikyläntie 14	32460	Terälahti
Luontokoulu Pikkutikka	Luonto- tai ympäristökoulu	Uudenmaankatu 249	05830	Hyvinkää
Meriharjun Luontotalo (Nuorten Luontotalo)	Luonto- tai ympäristökoulu	Uutelantie 32	00990	Helsinki
Naturskolan Uttem	Luonto- tai ympäristökoulu	Västra Kungsbron 52	02580	Sjundeå
Porvoon luontokoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Piispankatu 38	06100	Porvoo
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Ympäristökoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Hermannin rantatie 2 A	00580	Helsinki
Ruoveden luontokoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Värkkiniementie 61	34870	Ruovesi
Tammerheron luontokoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Rantapromenadi 22	20100	Turku
Timosenkosken luontokoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Timosenkoskentie 44	90630	Oulu
Töyhtöhyppän luontokoulu, Gardenia-Helsinki	Luonto- tai ympäristökoulu	Koetilantie 1	00790	Helsinki
Urpolan luontokeskus	Luonto- tai ympäristökoulu	Selännekatu 30	50100	Mikkeli
Valonian kiertävä luontokoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Vanha Suurtori 7	20810	Turku
Vantaan Luontokoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Sotungintie 25 a	01200	Vantaa
Villa Elfikin luontokoulu	Luonto- tai ympäristökoulu	Elfikintie 4	02600	Espoo
Ympäristötietokeskus Moreenia Anjala ja ympäristökoulu Regina	Luonto- tai ympäristökoulu Nuorisokeskus, leirikoulukeskus ja luonto- tai ympäristökoulu	Satakunnankatu 13 Ankkapurhantie 15	46910	33100 Tampere Anjala
Marttinen ja ympäristökoulu Kuukkeli	Nuorisokeskus, leirikoulukeskus ja luonto- tai ympäristökoulu	Herrasantie 16	34800	Virrat
Piispala ja Ympäristökoulu Luppoo	Nuorisokeskus, leirikoulukeskus ja luonto- tai ympäristökoulu	Kurssitie 40	43300	Kannonkoski
Villa Elba ja Kokkolan luontokoulu	Nuorisokeskus, leirikoulukeskus ja luonto- tai ympäristökoulu	Sannanrannantie 60	67100	Kokkola
Ahtela	Nuorisokeskus ja leirikoulukeskus	Ahtelantie 21	21570	Sauvo
Oivanki	Nuorisokeskus ja leirikoulukeskus	Rovaniementie 62 a	93999	Kuusamo
Syöte	Nuorisokeskus ja leirikoulukeskus	Syötekeskuksentie 126	93280	Pudasjärvi
Hyväriitä	Nuorisokeskus ja leirikoulukeskus	Lomatie 12	75500	Nurmes
Metsäkartano	Nuorisokeskus ja leirikoulukeskus	Metsäkartanontie 700	73900	Rautavaara
Vasatokka	Nuorisokeskus ja leirikoulukeskus	Angelintie 969	99870	Inari
Beanaruoktu	Leirikoulukeskus	Kuissuvannontie 1 B	99640	Tanhua
Gammelgård / Vanhakartano	Leirikoulukeskus	Finby	21660	Nagu / Nauvo
Harrinivan lomakeskus	Leirikoulukeskus	Harrinivantie 35	99300	Muonio
Kierikkikeskus	Leirikoulukeskus	Pahkalantie 447	91200	Yli-Ii
Kilens lägerskolcentrum	Leirikoulukeskus	Kiilintie 90	64490	Siipyy
Koivuniemen Herra	Leirikoulukeskus	Rantatie 116	29900	Merikarvia
Leirikoulu Metsätähti	Leirikoulukeskus	Tommilankatu 16	20300	Turku
Leirikoulukeskus Pukkila	Leirikoulukeskus	Pouruntie 1242	34870	Visuvesi
Pörkenäs lägergård	Leirikoulukeskus	Pörkenäs v. 565	68620	Jakobstad
Rantasalmen matkailu/ Leirikoulu	Leirikoulukeskus	Ohitustie 7	58900	Rantasalmi
Ranuan eläinpuisto	Leirikoulukeskus	Rovaniementie 29	97700	Ranua
Saaristomeren luontokoulu	Leirikoulukeskus	Sähkömäki 1	21660	Nauvo
Savottakahvila Möhkön Manta	Leirikoulukeskus	Möhköntie 210	82980	Möhkö
Ukko-Kolin Ystävät Ry Luontokoulu	Leirikoulukeskus	Ylä-Kolintie 39	83960	Koli
Ähtärin eläinpuisto oy	Leirikoulukeskus	Karhunkierros 130	63700	Ähtäri
Hossa	Luontokeskus	Jatkosalmentie 6	89920	Suomussalmi
Häme	Luontokeskus	Härkätie 818,	31380	Letku
Kalajoen	Luontokeskus	Jukupolku 5	85100	Kalajoki
Kellokas	Luontokeskus	Tunturitie 54,	95970	Äkäslompolo
Koilliskaira	Luontokeskus	Tankavaarantie 11 B,	99695	Tankavaara
Oskari	Luontokeskus	Ohitustie 7,	58900	Rantasalmi
Oulanka	Luontokeskus	Liikasenvaarantie 132,	93999	Kuusamo
Pallastunturi	Luontokeskus	Pallastunturintie 557	99330	Muonio
Petola	Luontokeskus	Lentiirantie 342 D,	88900	Kuhmo
Pyhäntunturi	Luontokeskus	Kerontie 22,	98530	Pyhäntunturi
Ruunaa	Luontokeskus	Ruunaantie 129,	81750	Pankakoski
Seitsemisen	Luontokeskus	Seitsemisentie 110,	34530	Länsi-Aure
Siida	Luontokeskus	Inarintie 46,	99870	Inari
Sinimpukka	Luontokeskus	Meripuistontie,	25930	Kasnäs
Syöte	Luontokeskus	Erätie 1,	93280	Pudasjärvi
Tammisaari	Luontokeskus	Rantapuistikko,	10600	Tammisaari
Teijo	Luontokeskus	Matildanjärventie 84	25660	Salo
Terranova	Luontokeskus	Museokatku 3,	65100	Vaasa
Tunturi-Lappi	Luontokeskus	Peuratie 15,	99400	Enontekiö
Ukko	Luontokeskus	Ylä-Kolintie 39,	83960	Koli

LYKE-verkoston vuosikustannukset

MENOT

1. Palkat ja palkkiot €

Palkattu työntekijä (sis. lomaraha)	37 500
Tuntipalkat	3 000
Palkkojen sivukulut 24%	10000
<i>Yht.</i>	50 500

2. Matkakulut

<i>Yht.</i>	5 000
-------------	--------------

3. Aineet ja tarvikkeet

<i>Yht.</i>	1 000
-------------	--------------

4. Palvelujen ostot

Kirjanpito, palkanlaskenta	2 400
Koulutukset	1 200
Nettisivuihin liittyvät palvelut ym. muut palvelut	5 000
<i>Yht.</i>	8 600

5. Muut kulut

Kokouskulut, verkostotapaamisten kulut	3 000
Vuokrat	4 200
Puhelin, tietoliikenne, koneet, pankki	2 000
Muut kulut	5 700
<i>Yht.</i>	14 900

Menot yhteensä 80 000

TULOT

Omarahoitusosuus

Luonto- ja ympäristökoulujen Liitto	
Nuorisokeskukset ry.	
Metsähallitus	
Leirikouluyhdistys	
Yksityiset avustukset	
<i>Yht.</i>	10 000

Valtion rahoitus

Ympäristöministeriö	
Opetus- ja kulttuuriministeriö	
<i>Yht.</i>	70 000

Tulot yhteensä 80 000